

Examen VMBO-KB

2021

tijdvak 1
dinsdag 25 mei
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 45 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 59 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

HISTORISCH OVERZICHT EN STAATSINRICHTING VANAF 1848

Nederland (1848-1914)

- 1p 1 Koning Willem II was eerst tegen democratische hervormingen. Maar in 1848 veranderde hij plotseling van mening. Hij gaf opdracht tot het schrijven van een meer democratische grondwet.
→ Geef een reden waardoor de koning van mening veranderde.
- 2p 2 Hieronder staan drie beweringen over klassieke grondrechten in de Grondwet van 1848:
- 1 Dankzij deze klassieke grondrechten werd het mogelijk een nieuw staatshoofd te kiezen.
 - 2 Een voorbeeld van een klassiek grondrecht is de vrijheid van onderwijs.
 - 3 Klassieke grondrechten bieden bescherming tegen onderdrukking door de overheid.
- Geef per bewering aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo:
1 = ... (kies uit: juist / onjuist)
(enzovoort tot en met 3)
- Gebruik bron 1.*
- 1p 3 Over welke vorm van kiesrecht gaat dit artikel?
- A algemeen kiesrecht
 - B censuskiesrecht
 - C passief kiesrecht
 - D vrouwenkiesrecht
- Gebruik nogmaals bron 1.*
- 2p 4 Sommige mensen vinden dat Nederland door dit artikel een democratie is geworden.
Andere mensen vinden dat Nederland toen nog niet helemaal democratisch was.
→ Geef voor beide meningen een argument.
Doe het zo:
Nederland is door dit artikel een democratie geworden, omdat ...
Nederland was toen nog niet helemaal democratisch, omdat ...

Gebruik bron 2.

- 1p 5 Geef een reden waarom het begrip industrialisatie past bij de bron.

Doe het zo:

Het begrip industrialisatie past bij de bron, omdat ...

- 2p 6 Hieronder staan vijf namen en begrippen:

- 1 ARP
- 2 hogere burgerij
- 3 kleine luyden
- 4 RKSP
- 5 Thorbecke

Drie maatschappelijke groepen:

- a liberalen
- b protestanten
- c rooms-katholieken

→ Geef per naam/begrip aan welke groep daarbij hoort. **Let op!** De maatschappelijke groepen kunnen één of meerdere keren gebruikt worden.

Doe het zo:

Bij 1 hoort ... (vul letter in).

(enzovoort tot en met 5)

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918)

- 1p 7 Het jaar 1917 was een belangrijk jaar voor de ARP.
Welk belangrijk doel van de ARP werd in 1917 bereikt?

- A de afschaffing van het districtenstelsel
- B de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs
- C de invoering van evenredige vertegenwoordiging
- D de invoering van passief kiesrecht voor vrouwen

Gebruik bron 3.

- 2p 8 Hieronder staan vijf begrippen die te maken hebben met Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog.

- a distributie
- b mobilisatie
- c neutraliteit
- d pacificatie
- e schaarste

→ Kies eerst één begrip dat past bij beide onderdelen van de bron.

→ Kies daarna één begrip dat alleen past bij onderdeel 1.

Let op! Je mag een begrip maar één keer gebruiken.

Doe het zo:

Begrip ... (vul letter in) past bij onderdeel 1 én onderdeel 2.

Begrip ... (vul letter in) past alleen bij onderdeel 1.

Gebruik bron 4.

- 1p 9 Hieronder staan twee maatschappelijke ontwikkelingen:
1 emancipatie van arbeiders
2 verzuiling
→ Welke ontwikkeling past volgens jou het best bij de bron? Geef ook een verklaring voor je keuze.

Doe het zo:

Ontwikkeling ... (vul nummer in) past het best bij de bron, want ...

Gebruik nogmaals bron 4.

- 1p 10 Kijk in de bron naar de gebeurtenis van 1910.
Wie was de politiek leider die in 1910 deze toespraak hield?
A Jacobs
B Kuyper
C Schaepman
D Troelstra

Gebruik bron 5.

- 1p 11 Naar aanleiding van welke gebeurtenis is de poster gemaakt? En om welke reden is de poster gemaakt?

	gebeurtenis	reden
A	de revolutiepoging van Troelstra	om de regering te steunen
B	de revolutiepoging van Troelstra	om de SDAP te steunen
C	het einde van de Eerste Wereldoorlog	om de Centralen te steunen
D	het einde van de Eerste Wereldoorlog	om de Geallieerden te steunen

Gebruik bron 6.

- 1p 12 Vindt de gebeurtenis op deze tekening plaats in **1916** of in **1918**? Geef een argument voor je keuze.

Doe het zo:

De gebeurtenis vindt plaats in ... (kies uit: 1916 / 1918), want ... (geef een argument).

Gebruik nogmaals bron 6.

- 1p 13 De Amerikaanse regering heeft de bron als propaganda gebruikt.
→ Welke boodschap wilde de Amerikaanse regering overbrengen?

Het Interbellum (1918-1939)

Gebruik bron 7.

- 2p 14 Na de Eerste Wereldoorlog zijn er enkele nieuwe landen ontstaan. Op de kaart staan vijf landen met een nummer.
→ Welke **twee** van deze vijf landen zijn direct na de Eerste Wereldoorlog ontstaan? Schrijf alleen de nummers op.

- 2p 15 Hieronder staan twee gebeurtenissen die te maken hebben met veranderingen in het kiesrecht voor vrouwen:
- 1 Suze Groeneweg werd in 1918 als eerste vrouw gekozen in de Tweede Kamer.
 - 2 In 1922 konden vrouwen voor de eerste keer hun stem uitbrengen tijdens de Tweede Kamerverkiezingen.

Drie vormen van kiesrecht:

- a algemeen kiesrecht
- b censuskiesrecht
- c passief kiesrecht

→ Geef per gebeurtenis aan welke vorm van kiesrecht daarbij hoort.

Let op! Er blijft één vorm van kiesrecht over.

Doe het zo:

Bij gebeurtenis 1 hoort ... (vul letter in).

Bij gebeurtenis 2 hoort ... (vul letter in).

- 2p 16 Hieronder staan zes begrippen:

- 1 dictatuur
- 2 modern imperialisme
- 3 monarchie
- 4 parlementaire democratie
- 5 rechtsstaat
- 6 totalitair

→ Welke **twee** begrippen horen bij Duitsland in **1929**?

→ Welke **twee** begrippen horen bij Duitsland in **1935**?

Let op! Er blijven twee begrippen over.

Doe het zo:

Duitsland in 1929: ... en ... (vul nummers in).

Duitsland in 1935: ... en ... (vul nummers in).

Gebruik bron 8.

- 1p 17 Welk begrip hoort bij de bron?
- A concentratiekamp
 - B censuur
 - C indoctrinatie
 - D Republiek van Weimar

- 1p 18 Een beschrijving van een gebeurtenis in Duitsland in 1938:
Er werden 1400 synagogen in brand gestoken en vernield. Het werd de brandweer verboden om de branden te blussen. Ongeveer 7500 winkels en bedrijven van Joden werden vernield. Ook Joodse huizen, scholen, begraafplaatsen en ziekenhuizen moesten het ontgelden.
- Welke gebeurtenis wordt beschreven: **Kristallnacht** of **machtsovername van Hitler**?
- Welk begrip hoort bij deze gebeurtenis: **antisemitisme** of **propaganda**?
- Doe het zo:*
gebeurtenis: ... (kies uit: Kristallnacht / machtsovername van Hitler)
begrip: ... (kies uit: antisemitisme / propaganda)
- 1p 19 Hieronder staan vijf begrippen:
- 1 dictatuur
 - 2 neutraliteit
 - 3 stempelen
 - 4 vernietigingskamp
 - 5 wederopbouw
- Welke **twee** begrippen horen bij Nederland tijdens het Interbellum?
Schrijf alleen de nummers op.

De Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

- 1p 20 Duitsland viel in 1939 en 1940 meerdere landen in Europa aan. Bij deze aanvallen paste Duitsland een snelle en nieuwe manier van oorlogvoering toe.
- Hoe wordt deze snelle manier van oorlogvoering genoemd?
- 1p 21 Op 15 mei 1940 capituleerde Nederland.
Wat was de aanleiding voor deze overgave?
- A de vlucht van de Nederlandse regering naar het buitenland
 - B het bombardement op een grote Nederlandse stad
 - C het deporteren van Nederlandse Joden naar concentratiekampen
 - D het tekort aan voedsel in grote delen van Nederland
- 1p 22 Tijdens de Februaristaking van 1941 reden er in Amsterdam geen trams. Arbeiders op de scheepswerven legden het werk neer. Het hele openbare leven lag stil.
- Waarvan was de Februaristaking een voorbeeld?
De Februaristaking was een voorbeeld van
- A aanpassing.
 - B collaboratie.
 - C gelijkschakeling.
 - D verzet.

Gebruik bron 9.

- 2p 23 Een invulopdracht over de bron.
- 1 De tekening laat kritiek zien op de ... (**persoonsverheerlijking / censuur**) van de Duitse bezetter.
 - 2 De tekening laat zien dat een klassiek grondrecht buiten werking werd gesteld, namelijk ... (noem een klassiek grondrecht).
- Welke kritiek en welk klassiek grondrecht horen bij de tekening?
- Doe het zo:*
zin 1 = ... (kies uit: persoonsverheerlijking / censuur)
zin 2 = ... (noem een klassiek grondrecht)

Gebruik bron 10.

- 1p 24 Hieronder staan drie begrippen:
- a aanpassing
 - b collaboratie
 - c verzet
- Geef per foto aan welk begrip erbij hoort. **Let op!** Er blijft één begrip over.
- Doe het zo:*
foto 1: ... (vul letter in)
foto 2: ... (vul letter in)

Gebruik bron 11.

- 1p 25 Door welke koningin werd deze tekst uitgesproken? En vanuit welke stad is dit bericht uitgezonden?
- Doe het zo:*
koningin: ... (noem de naam)
stad: ... (kies uit: Amsterdam / Den Haag / Londen)

Gebruik bron 12.

- 2p 26 Hieronder staan drie landen die meededen aan de Tweede Wereldoorlog:
- Groot-Brittannië
 - Japan
 - Sovjet-Unie
- Drie jaartallen:
- 1941
 - 1943
 - 1944
- Geef per foto aan welk land en welk jaartal daarbij horen. **Let op!** Elk land en elk jaartal mag maar één keer worden gebruikt.
- Doe het zo:*
foto 1: ... (vul land in) en ... (vul jaartal in)
(enzovoort tot en met foto 3)

Gebruik bron 13.

- 1p 27 De slag in de bron maakte onderdeel uit van een grotere militaire operatie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Deze operatie duurde van 17 tot en met 26 september 1944.
→ Hoe wordt deze grotere militaire operatie genoemd waar deze slag een onderdeel van was?

Gebruik bron 14.

- 1p 28 De grote piek in de grafiek hoort bij een periode tijdens de Tweede Wereldoorlog in het westen van Nederland.
→ Hoe wordt deze periode genoemd?

- 2p 29 Hieronder staan drie gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog:
- 1 De nazi's laten Joden vervolgen en oppakken.
 - 2 De Sovjet-Unie verovert Berlijn.
 - 3 De Verenigde Staten gebruiken de atoombom als wapen.

Vier gevolgen:

- a het begin van de Holocaust
- b het begin van de Tweede Wereldoorlog
- c het einde van de Tweede Wereldoorlog in Azië
- d het einde van de Tweede Wereldoorlog in Europa

→ Geef per gebeurtenis aan welk gevolg daarbij hoort. **Let op!** Er blijft één gevolg over.

Doe het zo:

Bij gebeurtenis 1 hoort gevolg ... (vul letter in).
(enzovoort tot en met 3)

- 1p 30 Hieronder staan vier gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog:
- 1 atoombom op Hiroshima
 - 2 Duitse inval in Polen
 - 3 operatie Barbarossa
 - 4 Slag om Engeland

→ Zet de vier gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.

Doe het zo:

Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).

Europa en de wereld (1945-1989)

Gebruik bron 15.

1p 31 Welk begrip past bij de gebeurtenis op de foto?

- A capitulatie
- B dekolonisatie
- C distributie
- D secularisatie

2p 32 In 1951 werd de EGKS opgericht. Daarin besloten onder andere West-Duitsland en Frankrijk samen te gaan werken.

→ Op het gebied van welke **twee** grondstoffen werkten West-Duitsland en Frankrijk samen?

→ Waarom was het opvallend dat juist deze landen besloten samen te werken?

Doe het zo:

Er werd samengewerkt op het gebied van ... en ... (noem twee grondstoffen).

De samenwerking was opvallend, omdat juist deze landen ... (geef een verklaring).

1p 33 Stalin was tussen 1928 en 1953 leider van de Sovjet-Unie.

Welke gebeurtenissen uit de Koude Oorlog horen bij deze periode?

	gebeurtenis 1	gebeurtenis 2
A	de Blokkade van Berlijn	de Cubacrisis
B	de Blokkade van Berlijn	de oprichting van de NAVO
C	de bouw van de Berlijnse Muur	de Cubacrisis
D	de bouw van de Berlijnse Muur	de oprichting van de NAVO

Gebruik bron 16.

2p 34 Welk doel wilden de Hongaarse opstandelingen bereiken? En waarom kwam de NAVO hen niet helpen?

Doe het zo:

Het doel van de Hongaarse opstandelingen was ... (noem een doel).

De NAVO kwam hen niet helpen, omdat ... (geef een verklaring).

Gebruik bron 17.

1p 35 Beide posters horen bij dezelfde culturele verandering in Nederland. Welke culturele verandering wordt bedoeld?

- A amerikanisering
- B individualisering
- C ontzuiling
- D secularisatie

Gebruik bron 18.

- 1p 36 Een invulopdracht over de bron:
- 1 De poster is gemaakt tijdens de ... (**Eerste / Tweede**) Feministische Golf.
 - 2 De boodschap op de poster is een voorbeeld van ... (**emancipatie / jongerencultuur**).
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
- Doe het zo:*
zin 1 = ... (kies uit: Eerste / Tweede)
zin 2 = ... (kies uit: emancipatie / jongerencultuur)

- 1p 37 In welke periode **ontstond** in Nederland een consumptiemaatschappij?
- A 1960-1975
B 1975-1990
C 1990-2005

- 2p 38 Een invulopdracht over de grondwetswijziging van 1983:
- 1 In 1983 werden in de Grondwet een nieuw soort grondrechten opgenomen, namelijk ... (**klassieke / sociale**) grondrechten.
 - 2 Deze grondrechten geven burgers bescherming ... (**door / tegen**) de overheid.
 - 3 Een voorbeeld van zo'n grondrecht is het recht ... (**op huisvesting / van vereniging en vergadering**).
 - 4 Het opnemen van dit soort grondrechten is een onderdeel van de ... (**verzorgingsstaat / wederopbouw**).
- Kies telkens uit de twee mogelijkheden.
- Doe het zo:*
zin 1 = ... (kies uit: klassieke / sociale)
zin 2 = ... (kies uit: door / tegen)
zin 3 = ... (kies uit: op huisvesting / van vereniging en vergadering)
zin 4 = ... (kies uit: verzorgingsstaat / wederopbouw)

Gebruik bron 19.

- 1p 39 In de bron wordt verslag gedaan van een belangrijke gebeurtenis aan het einde van de Koude Oorlog.
- Welke stad en welk jaar horen bij deze gebeurtenis?
- Doe het zo:*
stad: ...
jaar: ...

Gebruik nogmaals bron 19.

- 1p 40 Iemand beweert dat dit een betrouwbare bron is.
- Geef een argument voor deze uitspraak.
- Doe het zo:*
Iemand kan dit een betrouwbare bron vinden, omdat ... (geef een argument).

De nieuwe wereldorde (vanaf 1990)

- 1p 41 Hieronder staat de omschrijving van een organisatie:
In deze organisatie werken veel landen samen op economisch en politiek gebied. Er is sprake van een gemeenschappelijke markt en vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. Burgers van een lidstaat kunnen gaan wonen en werken in een ander land dat lid is van deze organisatie.
- Welke organisatie wordt beschreven?
- A de EGKS
 - B de EU
 - C de NAVO
 - D de VN
- Gebruik bron 20.*
- 1p 42 In de bron wordt gesproken over het 'oude kwaad'.
Welk 'kwaad' wordt bedoeld?
- A het individualisme
 - B het militarisme
 - C het nationalisme
 - D het racisme
- 1p 43 Hieronder staan drie gebeurtenissen uit de periode 1989-2002:
- 1 De leiders van Rusland, de Oekraïne en Wit-Rusland verklaren dat de Sovjet-Unie is opgeheven.
 - 2 De Muur tussen Oost-Berlijn en West-Berlijn wordt afgebroken.
 - 3 Vliegtuigen vernietigen de Twin Towers: de Verenigde Staten worden aangevallen.
- Zet de gebeurtenissen in de juiste volgorde, van vroeger naar later.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- 1p 44 In 2005 werd er een stemming gehouden onder Nederlandse burgers.
Hierbij konden de kiezers aangeven of ze **vóór** of **tegen** de invoering van een Europese grondwet waren.
Hoe wordt deze manier van stemmen genoemd?
- A democratisering
 - B populisme
 - C referendum

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

Door de tijd heen

- 2p 45 Vanaf 1848 is het parlementaire systeem in Nederland steeds democratischer geworden.
→ Geef een voorbeeld van een verandering waaruit blijkt dat het parlementaire systeem in Nederland sinds 1848 democratischer is geworden. Verklaar je antwoord.

Doe het zo:

Voorbeeld van een verandering: ...

Dit is democratischer, omdat ... (geef verklaring).

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.